

Bijdrage CO₂ emissies door de inkoop van uw instelling

Utrecht, 23-4-2019

Stimular, de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen

Stimular

Carmen van den Berg

c.vandenberg@stimular.nl

010 - 238 28 34

Stichting Stimular

De werkplaats voor
Duurzaam Ondernemen

Opwarming

Agenda

- Aanleiding
- Carmen van den Berg
  - Presentatie uitgevoerd onderzoek
- Praktijkervaring
  - Gert Kwakernaak (Gemiva-SVG groep)
  - Cees van Treijen (Zorgpartners Midden Holland)
- Stellingen/discussie
- Vragen
- Afronding

Aanleiding

Klimaatimpact productgroepen care-instellingen

MPZ milieu platform zorgsector

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

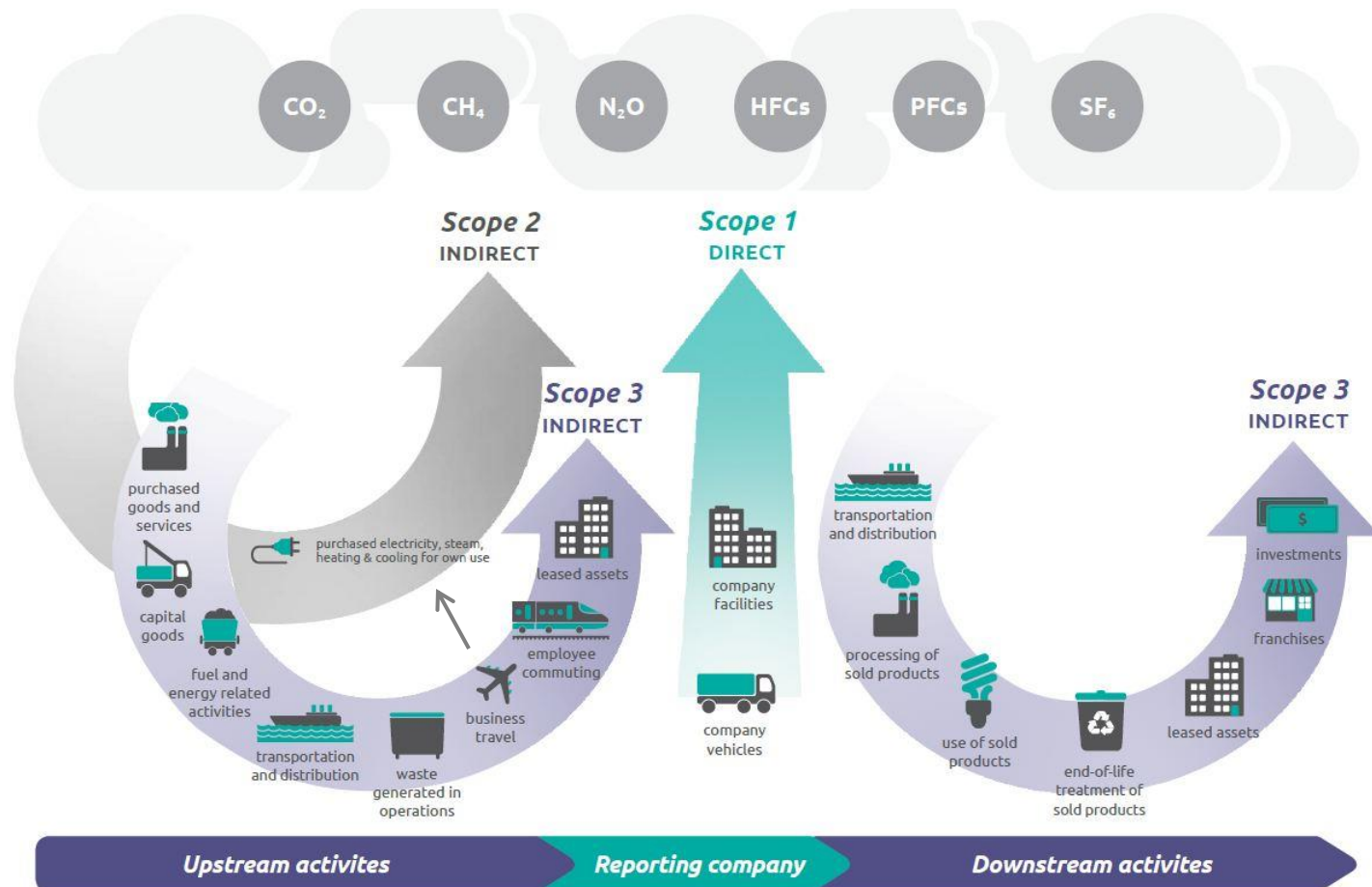
Aanleiding

- Green deal: “duurzame zorg voor een gezonde toekomst”
  - Onder anderen: terugdringen CO₂-uitstoot
- Klimaatenvelophe (24 onderwerpen)
  - #5: Klimaatneutraal en circulair inkopen

Doel van dit onderzoek

- Doel: klimaatimpact van alle productgroepen bij een care-instelling in kaart brengen
- Focus: CO₂-equivalenten

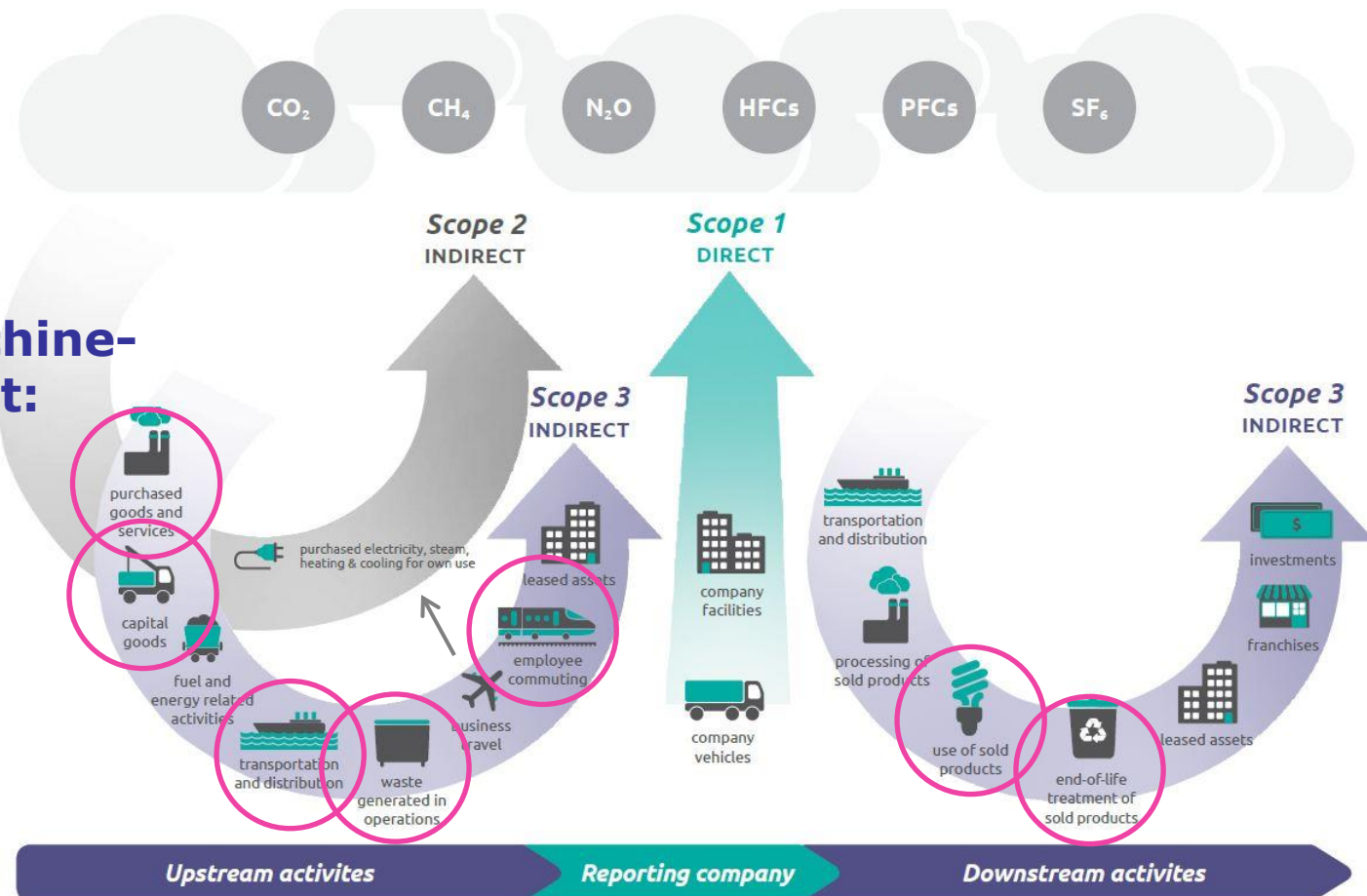
De klimaatimpact van impactcategorieën

De klimaatimpact van impactcategorieën

**Wasmachine-
fabrikant:**

Impactcategorieën bij een care-instelling

Scope 1

- Gasgebruik
- Eigen vervoer

Scope 2

- Elektriciteitsverbruik
- Warmtenetten
- Zakelijke reizen

Scope 3

- Drinkwaterverbruik
- Kantoorgoederen en interieur
- ICT-apparatuur
- Elektrische apparatuur
- Voeding
- Textiel en (extern) wasgoed
- Disposables
- Incontinentiematerialen
- Geneesmiddelen
- Schoonmaak (extern)
- Personenvervoer (extern)
- Huisvesting
- Afvalverwerking
- Woon-werkverkeer

Ingekochte
goederen
en diensten

Impactcategorieën bij een care-instelling

Scope 1

- Gasgebruik
- Eigen vervoer

Scope 2

- Elektriciteitsverbruik
- Warmtenetten
- Zakelijke reizen

Scope 3

- Drinkwaterverbruik
- Kantoorgoederen en interieur
- ICT-apparatuur
- Elektrische apparatuur
- Voeding
- Textiel en (extern) wasgoed
- Disposables
- Incontinentiematerialen
- Geneesmiddelen
- Schoonmaak (extern)
- Personenvervoer (extern)
- Huisvesting
- Afvalverwerking
- Woon-werkverkeer

Ingekochte
goederen
en diensten

**Een wasmachine
bij een care-
instelling:**

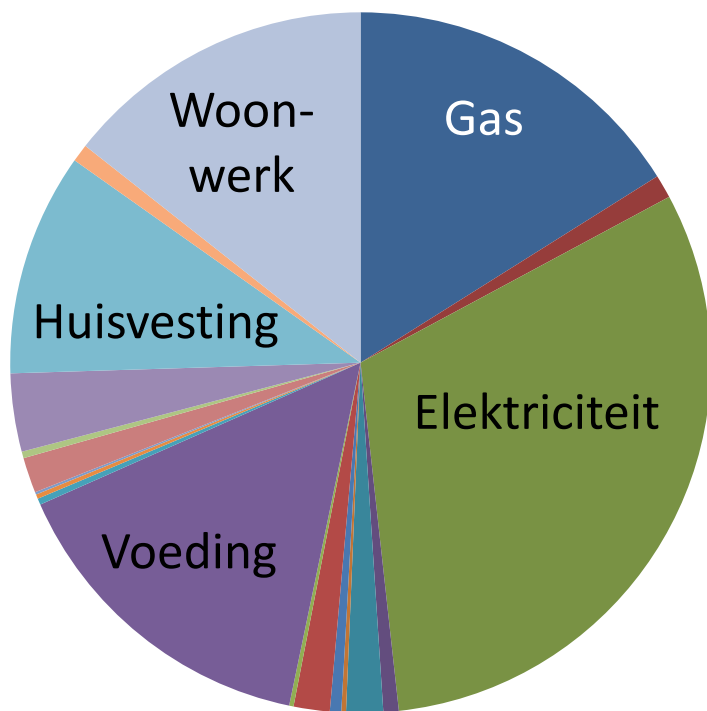
De methode: twee care-instellingen

	Gemiva-SVG Groep	Zorgpartners Midden Holland
Zorgcategorie	Gehandicaptenzorg	Ouderenzorg
Locaties	Ongeveer 200 locaties (10 groot)	14 zorglocaties, 17 gebouwen
Aantal FTE	2.200 (250 kantoor) FTE	1.400 FTE
Aantal cliënten	4.850 cliënten (3.300 dagbesteding)	1250 cliënten; ~900 verpleeg, 350 zorg
Aantal bedden	1620 bedden	1250 bedden
Oppervlak gebouwen	152.100 m ²	93.300 m ²
Gebouwinhoud	410.600 m ³	280.000 m ³

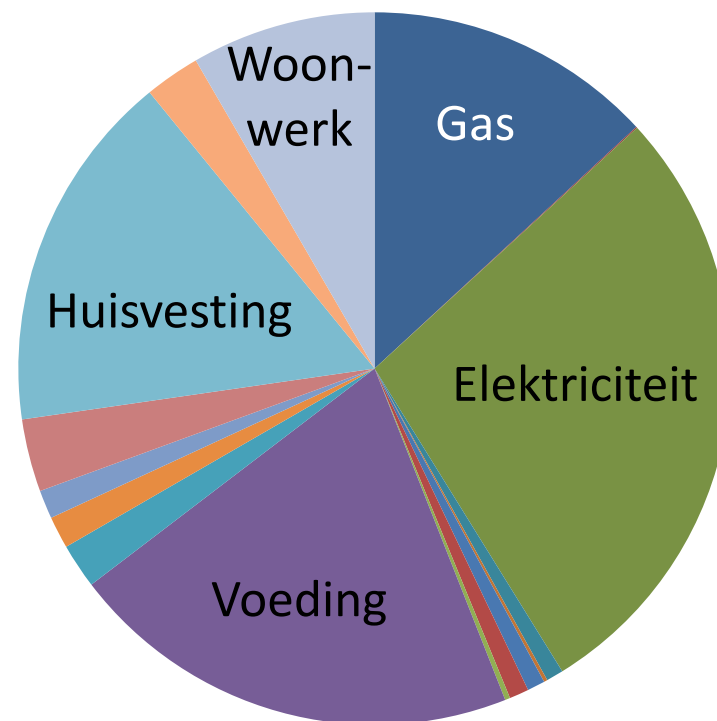
Verwachting?

- Gas
- Elektriciteit
- ICT
- Voeding
- Disposables
- Vervoer
- Textiel / (en wasgoed)
- Huisvesting
- ... of iets anders?

De resultaten

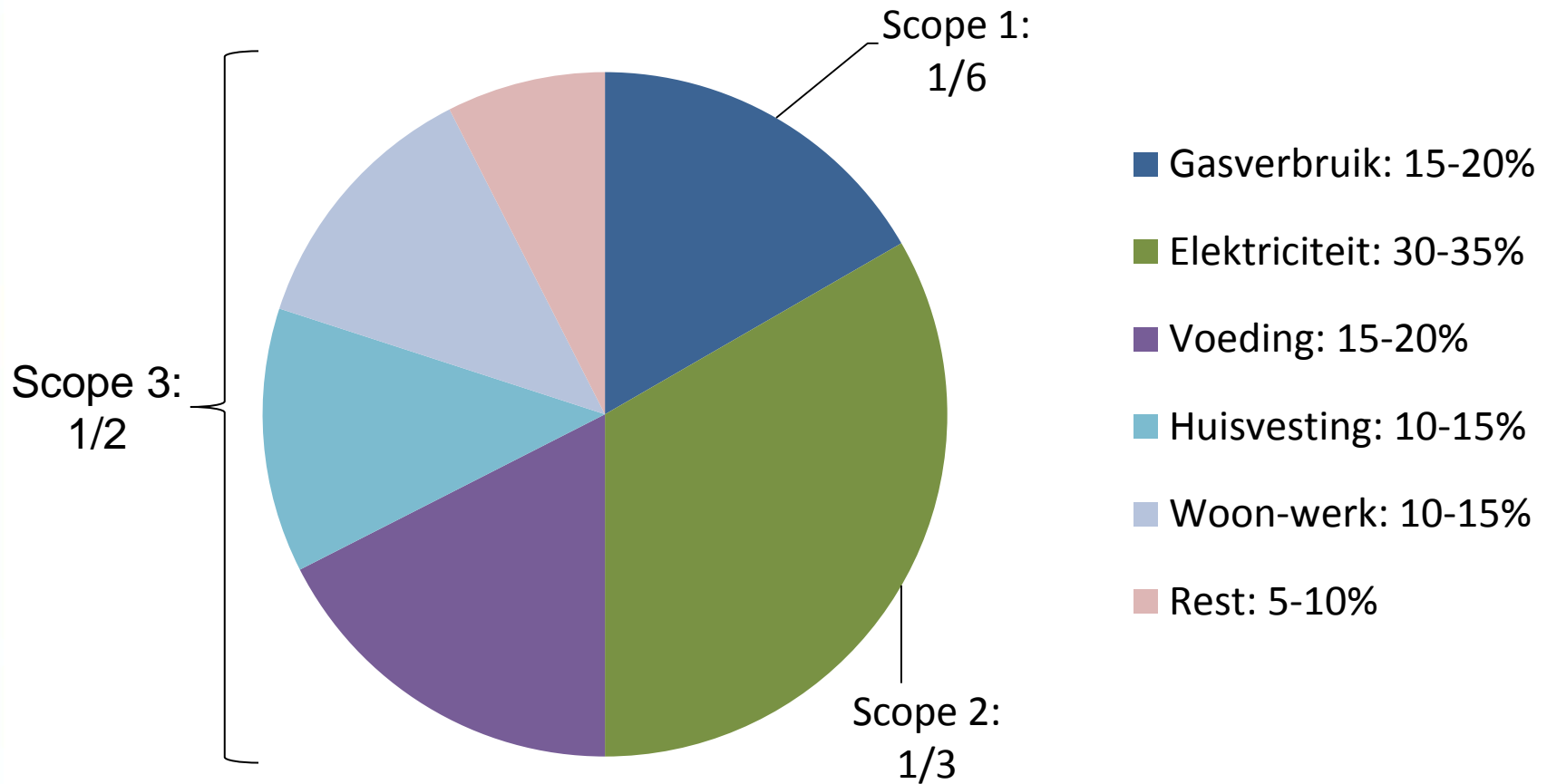
Gemiva: 18 kiloton

ZPMH: 15 kiloton

■ Gasgebruik	■ Eigen vervoer bestelwagen	■ Elektriciteitsverbruik	■ Warmtenetten
■ Zakelijke reizen	■ Water	■ Kantoorgoederen	■ ICT
■ Electrische apparaten	■ Voeding	■ Textiel en (extern) wasgoed	■ Disposables
■ Incontinentiematerialen	■ Geneesmiddelen	■ Schoonmaak (extern)	■ Personenvervoer (extern)
■ Huisvesting	■ Afvalverwerking	■ Woon-werkverkeer	

Resultaten 'grofweg'

Gasverbruik (15-20%)

- Impact gas = Verbranding van aardgas in CV-ketels
  - 1,89 kg CO₂/m³ aardgas
- Energietransitie + zorgen aardgasvoorziening
  - Besparen
  - Duurzame warmte
  - Inkopen groen gas

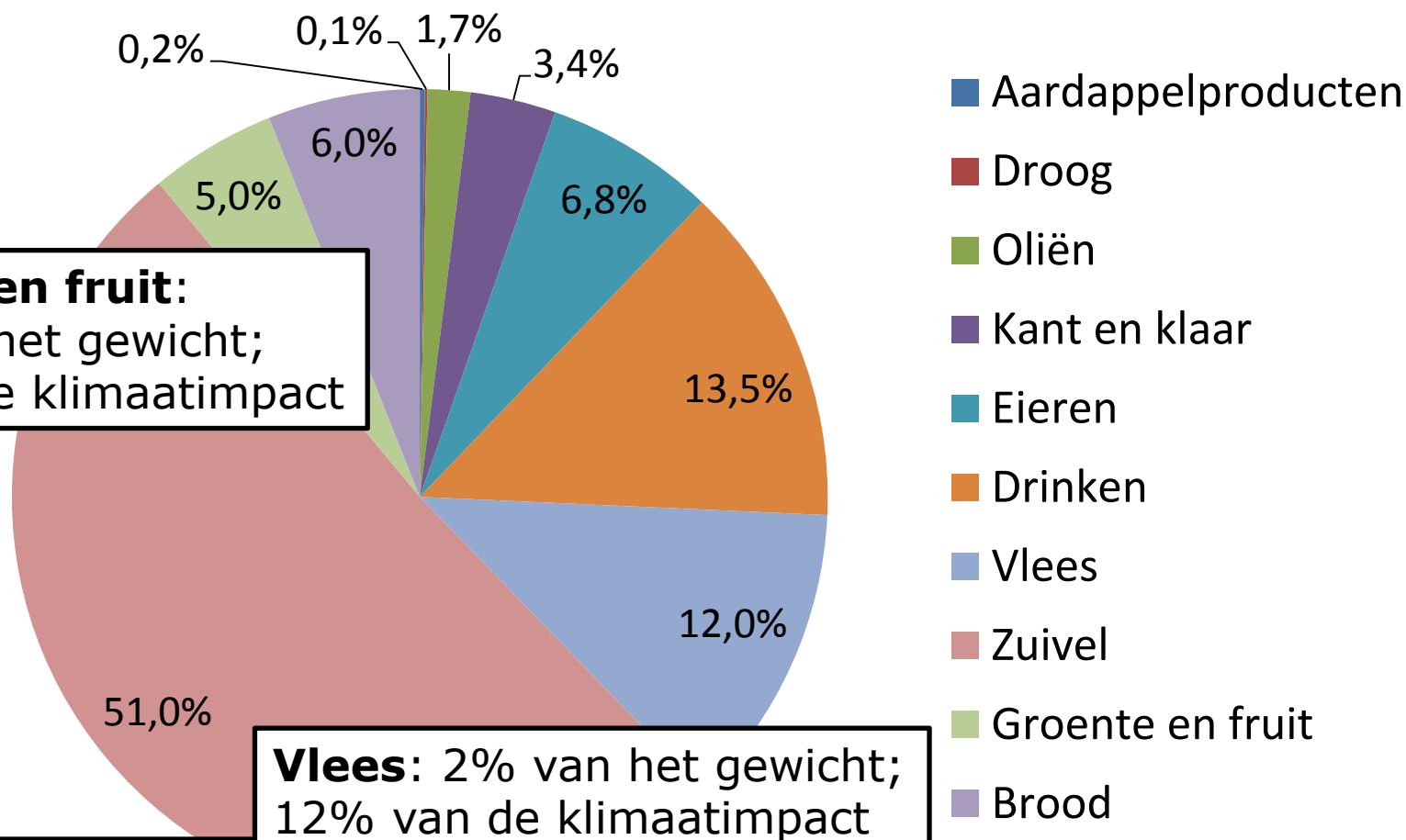
Elektriciteitsverbruik (30-35%)

- Impact (grijze) elektriciteit = Verbranding van fossiele grondstoffen (gas en kolen) in elektriciteitscentrales
  - 0,649 kg CO₂/kWh
- Energietransitie
  - Besparen
  - Duurzaam opwekken
  - Inkopen 'echte' groene stroom

Voeding (15-20%)

- Impact voeding =
  1. Energiegebruik bij productie en transport
  2. Uitstoot broeikasgassen (CH₄) bij productie
  3. Effecten van ontbossing
    - 0,7 kg CO₂/€ uitgegeven aan voeding

- Klimaatimpact verlagen
  - Verminderen van voedselverspilling
  - Vervangen dierlijke voor plantaardige producten

De klimaatimpact van voedingsmiddelen

Groente en fruit:
17% van het gewicht;
5% van de klimaatimpact

Vlees: 2% van het gewicht;
12% van de klimaatimpact

Zuivel: 38% van het gewicht;
51% van de klimaatimpact

Bron: Impactanalyse MVI UMC Utrecht, september 2018, CE Delft

Huisvesting (10-15%)

- Impact huisvesting = energiegebruik bij productie en transport van bouwmaterialen en personeel
  - Bouw: 385 kg CO₂/m² gebouwoppervlak
  - Onderhoud: 0,168 kg CO₂/€ uitgegeven
- Klimaatimpact verlagen
  - Minder materiaalgebruik
  - Duurzamere materialen
  - Transformatie i.p.v. nieuwbouw (!)

Woon-werkverkeer (10-15%)

- Impact woon-werkverkeer= verbranding van brandstoffen in bij productie en transport van bouwmaterialen en personeel
  - Personenwagen: 0,22 kg CO₂/km
  - OV: 0,061 kg CO₂/km
- Klimaatimpact verlagen
  - Bevorderen fiets
  - Bevorderen OV

Let op: ook andere milieu-impacts

- Lastiger te kwantificeren; datagebrek
- Afweging tussen milieu-impacts: wat is erger?
- Globaal: de prioriteitscategorieën scoren ook hoog op andere milieu-effecten
  - Vooral door fossiel: grote impact op menselijke gezondheid, ecosystemen en grondstofschaafste
  - Denk ook aan:
    - Medicijnen: resten in afvalwater
    - Disposables: grondstofschaarste
    - ICT & textiel: arbeidsomstandigheden

Het woord aan de deelnemers!

	Gemiva-SVG Groep	Zorgpartners Midden Holland
Zorgcategorie	Gehandicaptenzorg	Ouderenzorg
Locaties	Ongeveer 200 locaties (10 groot)	14 zorglocaties, 17 gebouwen
Aantal FTE	2.200 (250 kantoor) FTE	1.400 FTE
Aantal cliënten	4.850 cliënten (3.300 dagbesteding)	1250 cliënten; ~900 verpleeg, 350 zorg
Aantal bedden	1620 bedden	1250 bedden
Oppervlak gebouwen	152.100 m ²	93.300 m ²
Gebouwinhoud	410.600 m ³	280.000 m ³

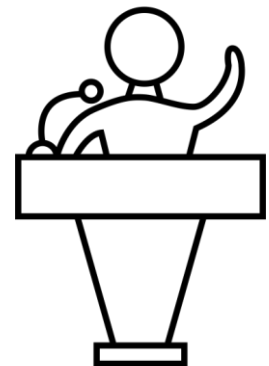
Praktijkervaringen

- Hoe was jullie ervaring?
- Wat viel mee/tegen?
- Welke resultaten vielen op?

Stellingen

- Er moet net zoveel focus komen op voeding en huisvesting als op energie.
- Ik heb voldoende handvatten om CO2-uitstoot gerelateerd aan de 'big 5' te reduceren.
- Duurzaam opgewekte energie hoeft niet gereduceerd te worden.
- Van voeding moet je afblijven.
- Dit is voor mijn instelling compleet anders.
- Circulariteit, grondstoffengebruik en gezondheid hebben een evenredige impact op de categorieën.

Wat kun/ga jij doen met de resultaten?

